

ACC. N:R M. 12767 : 1-4.

Landskap: Småland Upptecknare: Ottilia Löderberg, Lanna
Härad: Västbo Berättare: " " "
Socken: Bredaryd i Kulltorp Berättarens yrke: småbr. hustru
Uppteckningsår: 1952 Född år 1881 i Bredaryd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Västföljden. s. 1-4.

LUF 82

Skriv endast på denna sida

Kullings- & Bredvagn

ACC. N:R M. 12767:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Inf. 82

1

Ordnad värtgöjd? I slutet av 1800-talet, började upplysning här om, genom L-skolor, Tenhult, Kragaberg och senare, Stora Segerstad, alla i Jönköpings län, samt härifrån literatur. Samtidigt med upplysningen kom kalken och efter hand konstgödet, och så smärningom ordnad värtgöjd. Fröer skämt Timotej och klöver, inköp Fes och odlades. Värtgöjden var (skulle vara) triårig insädd i kelståg eller annan väl gödslad och kalkad jord, därefter haas kaljväxter, rotfrukter potatis. Tidigare var det såd haas horn tag och potatis till husbrädet, lin o kampa till husbehov. Hö skördades endast på naturlig ängsmark och marker, väg och dikenkanter, samt varje fläck som fann ett grässtrå på. På ett vedjeland, såddes först tag, ibland två år efter varandra, eller ^{såddes med} potatis, andra å. sist såddes, till bete, "laskbyrke" (skräpet gräs bott ner av höladan) (spillyrö) - det ältas, frö jag minns som förekom i handel var åkerspergel, (Spürgals rubad) (inte mycket att ha!)

Vet ej om det var någon skillnad i värtföljden på jordbruk av olika storlek. De smärre jordbrukerna, med mestadels stora hushåll, många barn, o. gamla, förtärde vad jorden avkastade om det ens täckte. De större avyttrade såd smör, slagt och livdjur. Möjligen hadde de större jordbrukerna i vissa fall bättre ledning, och därmed någon ändring, till det bättre. På odlad utmarksjord, (finns inte så mycket sådan) var värtföljden högre, är efter år, någon höskörd, sist betes till ungdjur och djur som ej mjölkades. (Numera sker detta mest med maskin). Potatelsodling, förekom på vår trakt lite eller inte, före 1910-1915, och då sparsamt. I början odlades röror, senare även kålrötter, men i huvudsak sak foderbetor, och foderkål. Lockbetor odlas inte alls, och har aldrig odlats på trakten varken i Östra eller Västra, knappast i hela Jönköpings län. Potatelsodlingna kändes sålunda hela den tid det ställdes. Men har på sista tiden delvis ersatts av "Eusilagofoder" av blott tidigt skördat gräs eller återvänt deraf. Potatis odlas

mera nu än förr, använder utombuschallet, även till svins
foder, svin är lösnande just nu. All rotfruktsodling placeras
på lös och föregående år arbetad jord, (ej på valk) gamla
där ockäret behöver tuktar, och godrar framför allt riklig gödning.

All rotfruktsodling och potatis har ökat, ej minskat.

Mera än en höstiädersgröda förekommer ej i växtföljden.

Inga specialodlingar av grönsaker eller annat förekommer
på trakten, grönsaker odlas var och en för eget behov, eller
förser sig, genom trädgårdsmästare, på torg och i affärer.

Skogsbete används ej. Det är i lag förbjudet betas
^{Idå betesområdet av markägarens beaktning}
skogsalmänning. ^{Stor} Naturlig betesmark odlas till
betesvall, efter alla konstens regler, gödolas kalkas och
besås med frö lämpligt till betesvall. Eldre kallas betes
även, det är mycket stora fodringar på bra beten. Mejeri
och slakteriföreningar gör att mjölk och djuruppfödning
är bondens bästa inkomst. I hösttiden sker på våren isä
ningen till vall, kan även ske i vårsäd, men hickan för
ligger, som förstör det språda gräset är här större.

Tidigare höls jorden öppen, då det inte fanns tillgång till, eller kännedom om, gräspö kalk och artificiell gödning. Det blir ju större och bättre skördar nu när grässtråsen och kotprodukter välla. Dessutom kommer, att spikningen af Fes djuren, hela året kommer växterna till gods, på många jord, (det fattiga Småland) är detta ett pluss.

Timotejshösa tagas alltjämt, på andra och tredje årets vall till hö eller bete. Träda förskom tidigare på någon leit varje år, numera knappast all, kotprodukterna får utgöra träda. Alltjämt göres nya rön och försök, som upplyses om genom literatur skolor och föredrag inte minst i radion. En smålämning låtas inte detta gå sig förbi. Jordbruket föder sin man bättre än någonsin tidigare, är sunt och tryggt. Skördarna är nu kvantitativt och kvalitativt, mångdubblade. Redskapen för skötseln av jordbruket, har på fem års tid, så gott som övergått till maskinell, kraften, bensin och elektr.